

Антоніна КЛИМЕНКО,
начальник управління
соціально-економічного захисту
ЦК Профспілки працівників
освіти і науки України

Як атестувати шкільного бібліотекаря

? *На підставі яких документів здійснюється атестація бібліотечних працівників загальноосвітніх навчальних закладів? Який документ підтверджує належність посади шкільного бібліотекаря до галузі культури, а не до галузі освіти?*

Атестація працівників бібліотек здійснюється відповідно до Положення про атестацію працівників підприємств, установ, організацій та закладів галузі культури, затвердженого наказом Міністерства культури і туризму України «Про затвердження Положення про проведення атестації працівників підприємств, установ, організацій та закладів галузі культури» від 16 липня 2007 р. № 44 (далі — Положення).

Відповідно до пункту 1.1 цього Положення атестація працівників підприємств, установ, організацій та закладів культури проводиться за цим порядком незалежно від їх форм власності та підпорядкування.

Пунктом 1.2 Положення передбачено, що атестації підлягають працівники закладів культури відповідно до Переліку посад (професій) працівників, які підлягають атестації (додаток 1). У цьому додатку, зокрема, зазначено посади завідувачів бібліотек, головних, повідних бібліотекарів, бібліотекарів без категорії, бібліотекарів II та I категорій.

Згідно зі статтею 6 Закону України «Про бібліотеки і бібліотечну справу» від 27 січня 1995 р. № 32/95-ВР бібліотеки навчальних закладів за своїм призначенням належать до спеціальних бібліотек.

Статтею 1 цього Закону передбачено, що бібліотека — *...це культурний заклад або структурний підрозділ*, головним завданням якого є забезпечення інформаційних, науково-дослідних, освітніх, культурних та інших потреб користувачів бібліотеки. Поряд із цим у пункті 3 статті 12 зазначається: «Бібліотека може не мати статусу юридичної особи та перебувати у складі підприємства, установи або організації».

Тому завідувачі бібліотек та бібліотекарі, які працюють у бібліотеках навчальних закладів, мають атестуватися відповідно до норм зазначеного Положення.

Про це йдеться також у листі Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України «Щодо оплати праці та встановлення розряду працівникам бібліотеки загальноосвітнього навчального закладу» від 24 жовтня 2011 р. № 1/12-5765 (див. с. 23). У листі передбачено, що атестація та оплата праці бібліотечних працівників (у т.ч. і тих, які працюють у навчальних закладах) здійснюються за нормативними документами Міністерства культури і туризму України.

Які кваліфікаційні вимоги висувають до шкільних бібліотекарів? Яким документом це регламентується?

Кваліфікаційні категорії працівникам культури встановлюються залежно від наявності певного рівня освіти та стажу роботи відповідно до вимог Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників, затвердженого наказом Міністерства культури та мистецтв України від 14 квітня 2000 р. № 168 «Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників. Випуск 81. Культура та мистецтво. Розділи: "Бібліотеки, централізовані бібліотечні системи". "Музеї та заклади музейного типу". "Діяльність клубних закладів, центрів культури і дозвілля, центрів дозвілля, парків культури і відпочинку, зоопарків, науково-методичних центрів, будинків народної творчості"».

Так, для провідного бібліотекаря вимагається наявність повної вищої освіти відповідного напрямку підготовки (магістр, спеціаліст) та стаж роботи за професією бібліотекаря I категорії — не менше 2 років.

Бібліотекар I категорії повинен мати повну вищу освіту відповідного напрямку підготовки (магістр, спеціаліст): для магістра — без вимог до стажу роботи; спеціаліста — стаж роботи за професією бібліотекаря II категорії — не менше ніж 2 роки; бібліотекар II категорії — повну вищу освіту відповідного напрямку підготовки (спеціаліст). Стаж роботи за професією бібліотекаря — не менше ніж 1 рік; бібліотекар — повну вищу освіту відповідного напрямку підготовки (спеціаліст) без вимог до стажу роботи.

При атестації бібліотечних працівників бібліотекарям присвоюється чи тільки підтверджується кваліфікаційна категорія?

Згідно з Положенням атестація організовується та проводиться на підставі відповідного наказу (п. 2.1). При цьому чергова атестація проводиться один раз на п'ять років, а позачергова — не раніше як через рік з дня попередньої атестації для працівників культури, які: повинні пройти повторну атестацію після прийняття рішення попередньою атестаційною комісією про відповідність займаній посаді за умови виконання рекомендацій щодо підвищення кваліфікації певного фахового напрямку.

Зауважте!

На відміну від атестації педагогічних працівників, яким за її наслідками присвоюються відповідні кваліфікаційні категорії, педагогічні звання та визначається відповідність чи невідповідність займаній посаді, у т.ч. за умови виконання визначених атестаційною комісією певних заходів, *працівники культури атестуються лише на відповідність/невідповідність займаній посаді чи відповідність за умови виконання рекомендацій атестаційної комісії.*

Так, пунктом 4.6 Положення, а також пунктами 6 та 7 Додатка 2 до Положення встановлено, що атестаційна комісія дає одну з таких оцінок професійної кваліфікації й ділових якостей працівника:

- відповідає займаній посаді;
- відповідає займаній посаді за умови виконання рекомендацій комісії з повторною атестацією через рік;
- не відповідає займаній посаді.

Хто має право атестувати шкільних бібліотекарів (атестаційні комісії яких рівнів: шкільна, районна, обласна освітянської галузі чи атестаційні комісії системи культури)?

Ураховуючи, що бібліотека навчального закладу — його структурний підрозділ і не є самостійним закладом культури, хто ініціює атестацію (директор школи, сам бібліотекар чи відділ освіти), хто видає наказ про атестацію, хто створює атестаційну комісію і яким має бути її склад?

Щодо атестаційної комісії, то пунктом 3.1 Положення встановлено, що атестація працівників культури проводиться атестаційною комісією, що створюється при закладі культури. При цьому Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України, як і попередніми міністерствами у галузі освіти і науки з іншими назвами, не встановлено будь-яких інших норм щодо створення для забезпечення атестації бібліотечних працівників навчальних закладів атестаційних комісій, у т.ч. при органах управління освіти і науки.

Тому за аналогією норми пункту 2.1 Положення атестаційну комісію доцільно створювати наказом керівника навчального закладу безпосередньо при закладі.

Водночас пунктом 1.8 Положення передбачено, що атестація працівників не численних за складом закладів культури здійснюється при вищому за підпорядкованістю органі управління культури.

Відповідно до Методичних рекомендацій з питань порядку формування штатів загальноосвітніх навчально-виховних закладів, доведених листами Міністерства освіти і науки України від 19 червня 2001 р. № 1/9-234 та від 10 серпня 2001р. № 1/9-282, а також згідно з Типовими штатними нормативами загальноосвітніх навчальних закладів, затвердженими наказом Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Типових штатних нормативів загальноосвітніх навчальних закладів» від 6 грудня 2010 р. № 1205, які мають бути введені в дію з 1 вересня 2012 року,

у загальноосвітніх навчальних закладах чисельність бібліотечних працівників не може перевищувати двох штатних одиниць (при кількості класів понад 38, а з 1 вересня 2012 року — понад 30).

Тож керуючись цією нормою, логічним було б здійснення атестації бібліотечних працівників загальноосвітніх навчальних закладів на підставі відповідного наказу органу управління освіти і науки атестаційною комісією, створеною при відділі чи управлінні освіти.

Чи може управління/відділ освіти розробити, затвердити відповідним розпорядчим документом локальний документ, наприклад, як «Порядок застосування "Положення про проведення атестації працівників підприємств, установ, організацій та закладів галузі культури" в закладах освіти», який регламентував би процедуру атестації бібліотекарів навчальних закладів? Чи матиме такий документ юридичну силу?

Тут слід зазначити, що відповідно до Примірного положення про відділ (управління) освіти виконавчого комітету міської ради, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Примірного положення про відділ (управління) освіти виконавчого комітету міської ради» від 1 квітня 2003 р. № 192 (п.2.8, та пп. 3.6.12) та Типового положення про відділ освіти районної, районної у м. Києві та Севастополі державної адміністрації, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України «Про внесення змін і доповнень до Типового положення про управління освіти обласної, Київської та Севастопольської міської державної адміністрації і затвердження Типового положення про відділ освіти районної, районної у м. Києві та Севастополі державної адміністрації» від 11 березня 1999 р. № 347 до основних завдань та функцій відділу (управління) освіти з питань атестації віднесено організацію проведення атестації лише педагогічних і керівних кадрів (п. 28).

Тому проведення атестації бібліотечних працівників загальноосвітніх шкіл атестаційними комісіями, створеними при органах управління освіти, можливе, якщо положеннями про конкретний відділ чи управління поряд із такими основними функціями, як забезпечення атестації педагогічних та керівних працівників передбачено її забезпечення щодо бібліотечних та інших працівників.

Кількість і персональний склад атестаційної комісії визначаються і затверджуються наказом їх керівника за погодженням із профспілковим комітетом.

Відповідно до пункту 3.2 Положення атестаційна комісія створюється у складі: голови (як правило, керівника або одного із заступників керівника відповідного навчального закладу чи органу управління освіти), його заступника, секретаря, членів комісії (керівних працівників закладу, висококваліфікованих спеціалістів і представників відповідного профспілкового органу).

Механізм організації атестації та її проведення передбачено в розділі 4 Положення.